

UNITÁRIUS ÉLET

XLVIII. évfolyam 8. szám

1994. augusztus

Csak abból, amink van

„Nem adhatok mást, mint mi lényegem” – mondja Madách Luciferje Az ember tragédiájában. Ehhez mi, unitáriusok megkeressük annak tükrében, amit Jézus tanít, Isten fiainak is azt a lényegét, ami ellentétes a gonosz lényegével. Megkeressük és számon tartjuk minden hitestvérünk lelki lényegét, aki jó kincséből hozza elő a jót.

Mert vagy azt fogadjuk el, hogy jó a fa, és jó a gyümölcse is, vagy azt, hogy rossz a fa, és a gyümölcse is rossz. Hogy mi unitáriusok vagyunk, az alapvetően ösztönöz mindenik fát jónak elfogadnunk, és vele együtt a gyümölcsét is jónak.

Félszáz év híján fél évezredes tapasztalatunk, hogy a csalódás minden esetben kizárható, mert elkerülhető. Csak tudnunk kell hozzá mindenki gyümölcsét arra használni, amire jó. Isten rosszat nem teremtett, valamire minden gyümölcs jó.

Az élet színterét, a Földet azért mi se tekintjük egyszerűen csak egy munkamezőnek, melyen minden munka megtermi a maga gyümölcsét. Csatatérnek kell látnunk, teljes terjedelmében a munka mezejét, melyen a jó és a rossz magot hozó füvek, fák csatája dúl. – És melyen a jó magot hozóknak segítségére kell sietnünk.

Ebben a harcban minket az tesz unitáriussá, hogy a rossz növények magvát csak a kenyérben látjuk rossznak. Nem az egész Földről, csak a kenyérmezőkről akarunk kipusztítani. – Mert mi már tudjuk, hogy ami nálunk rossz, az valahol a maga helyén jó kell, hogy legyen. Tudjuk a Bibliából, hogy a gonosz Luciferként való megszemélyesítése is eredetileg jó volt azon a helyen, ahová teremtette Isten. Amit pedig Isten teremtett, csak Isten pusztíthatja ki. A mi feladatunk nem a pusztítás, hanem hogy minden fát a maga helyére tegyünk. Hogy megkeressük neki azt a helyet, ahová teremtette Isten. – És amint Jézus tanítja: aki keres, az talál.

Mi tehát nem fogadjuk el, hogy rossz a fa, és rossz a gyümölcs is, amit az terem. Minket ebben az unitárius hit mellett az a nemcsak unitárius mondás is igazol, hogy: rossz föld nincs, csak rossz gazda van. – Vigyáz-

nunk kell mindannyiunknak, hogy egyetlen Földünk és kicsiny hazánk rossz gazdáivá ne legyünk.

Augusztus nekünk a keresztény Magyarország megalapításának napját hozza el, amire nemcsak a katolikus magyarság emlékezik. Ezen a napon nem számíthat, hogy ki katolikus, ki nem. Csak az számíthat, hogy ki keresztény és ki magyar. – De ezen a napon se juthat eszünkbe Magyarországot kisajátítani.

Ebben nekünk példát kell mutatnunk mindazok felé, akik velünk együtt élnek. A jó fa jó gyümölcsét kell felmutatnunk, melynek védelmét mi nem úgy gondoljuk, hogy megkülönböztessük, netán üldözzük, vagy irtsuk is azt, aki más. Fiához szóló intelmeiben István király jónak látta, ha befogadjuk az idegent. – És csak a türelem jegyében ápoljuk, védjük azt, ami a mienk. Arra tanít ez, hogy ne okoljuk az idegent a mi rossz termésünkért, ha az ő fája jól terem. Mert nem az árt itt a mienknek, hanem az, ha mi nem teszünk meg érte mindent.

Hadd juttassák eszünkbe a fentiek, hogy nemzeti történelmünknek is van egy Kenyérmezeje. Keményen sújtottak le ott a fegyveres betolakodókra. A csata nemcsak győzelmet, hanem hadizsákmányt is hozott. Ebből Báthory István szatmári főispán két templomot építtetett Bátorban és egyet Gyarmaton.

Ma is állnak ezek a templomok. A gyarmati templom tornya ugyanolyan erdélyies, mint a kocsordi unitárius

templomé. Az egykori csata tanulságaival együtt őrzik a múlt minden gyümölcsét. A jövő felé figyelmeztetve hirdetik, hogy jó gyümölcsöt csak jó fától várhatunk. Nemzeti múltunk gyümölcseit kínáló fák ezek a tornyok.

A jó fát évszázadok, évezredek tapasztalatával nemesítgetik. Gyümölcsét nem abban az évben szüretelik, amelyikben ültették a fát. A diófa 15–20 évvel az ültetés után terem, a haza gyümölcsét ezeréves fájáról szedik, a hit gyümölcseit kétezer év múlva se termi más, mint az a fa, amit Jézus ültetett. Erről a fáról ottották a mi hazánkat. Nemes gyümölcse a mi nemzetünk. És amint az alapigében írva van: „gyümölcséről lehet megismerni a fát”. Amen.

István király intelmei fiához Imre herceghez

(részlet)

»Ennek okából hát, szerelmetes fiam, szívem édessége, sarjam jövő reménysége, kérlek, megparancsolom, hogy mindenütt és mindenekben a szeretetre támaszkodva ne csak atyafiságodhoz és a rokonságodhoz, vagy a főemberekhez, avagy a gazdagokhoz, a szomszédhoz és az itt lakóhoz légy kegyes, hanem még a külföldiekhez is, sőt mindenkihez, aki hozzád járul. Mert a szeretet gyakorlása vezet el a legfőbb boldogsághoz. Légy irgalmas minden erőszakot szenvedőhöz, őrizd szívedben mindig az isteni intést: „Irgalmasságot akarok és nem áldozatot.” Légy türelmes mindenkhez, nemcsak a hatalmasokhoz, hanem azokhoz, akik nem férnek a hatalomhoz. Azután légy erős, nehogy a szerencse túlságosan felvessen, vagy a balsors letaszítson. Légy alázatos is, hogy Isten felmagasztaljon most és a jövőben. Légy majd mértékletes, hogy mértéken túl senkit se büntess vagy kárhóztass. Légy szelíd, hogy sohasse harcolj az igazság ellen. Légy becsületes, hogy szándékosan soha senkit gyalázzal ne illess. Légy szemérmes, hogy elkerüld a bujaság minden bűzét, valamint a halál ösztönzőjét.«...

Nyitrai Levente

Az Erdélyen kívüli magyar unitarizmus története a XVI. és XVII. században

A Gönci Zsinat. 1566.

Egri Lukács hitvallásának ismertetése az előző számunkban a gönci zsinat elé terjesztett proposíciói szerint történt. A zsinatot 1566. január 26-ra hívták össze a felső-Tisza-vidéki kálvinista esperességek papjai. A zsinat jegyzőkönyvéből kitűnik, hogy Egri Lukács vitakozó partnere a bibliafordító Károlyi Gáspár lehetett, és jellemző volt, hogy mindkét fél fegyelmelte magát, mintha kompromisszumra törekedtek volna. Lehet azonban, hogy abban bíztak, partnerüket meg tudják győzni a maguk igazáról. Különben Erdélyben is ez volt a hangnem ezekben az időkben Dávid Ferencék és Méliusz Péterék között, és a hangnem csak a későbbi viták során fajult el.

Közben Lukács pap helyzete egyre nehezebbé vált a szülővárosában, bár valószínű, hogy hívei ragaszkodtak hozzá. Várkapitánya, Mágocsy Gáspár és udvari papja, Szegedi Gergely felfogásukban Genf felé közlekedtek, és 1566 nyarán két peregrináló diákot, Thuri Mátyást és Szikszai Hellowaeus Bálintot Krakkón és Wittenbergen keresztül Genfbe irányították, velük Bézának (aki ekkor Genfben a protestáns teológiai tanára volt) ajándékot és ajánló levelet is küldtek. Szabó János Győző, Eger reformációjának újabkori krónikása azt is feltételezi, hogy ennek célja a két diák felkészítése volt az unitáriusok ellen. Amikor az év végén a főkapitány megtudta, hogy nem marad Egerben, studenseit hazarendelte, és Szikszait egri tanítónak, majd lelkésszé tette. Időközben ugyanis Egri Lukácsot Ungvárra hívták meg lelkésznek, aki reálisan felmérte a helyzetét, és elfogadta a meghívást 1566 utolsó hónapjaiban.

Egri Lukács Ungváron lelkész

Megválasztása két feltételezést enged meg. Az egyik szerint az ungvári esperesség lelkészei között többen rokonszenvezhettek vallásos felfogásával, de az sem zárható ki, hogy a város földbirtokos kegyurai közül a Homonnai Drugeth család valamelyik tagja rokonszenvezett ezekkel az eszmékkel. Az kétségtelen, hogy Egri elődje, Ungvári Demeter 1566. őszén még Ungváron van, eltávazása után is hűséges marad a Szentháromság-hítchez, és mint szerednyei lelkész, ezt képviseli a Lukács papot elmarasztaló kassai zsinaton. Debreceni Ember Pál feljegyzései szerint esperes is volt Egri, de vele egy időben szerepel egy Göncz András nevű lelkész is ilyen minőségben. Szabó András, kiváló református egyháztörténész feltételezése szerint az ungi esperesség Lukács pap hatására kezd elszakadni a Szentháromság-hittől, és Dávid Ferencék ifjányába indul, amit igazolni látszik az a tény, hogy 1567. februári debreceni zsinaton a felső-Tisza-vidéki kálvinista lelkészek megjelentek, de az Ungvár környékiek nem voltak jelen.

Források utalnak arra, hogy a jeles ungvári lelkész –*De controversiis fidei questionibus* címen 1567-ben ír egy teológiai művet, amit kézírásban terjesztettek, de sajnos elveszett.

Az unitárius misszió felerősödése erős ellenhatást váltott ki az érdekelt területeken, de felfigyelt rá Európa ortodox protestáns közvéleménye is. Georg Maior Wittenbergből, Béza pedig Genfből erős ellenállásra illetve ellentámadásra biztatja a magyar Szentháromság-hívőket. Ők el is fogadják a kihívást, és szervezkedni kezdenek. Mivel ebben a kérdésben ellentét nem volt a kálvini és a lutheri gyülekezetek között, a felső-Tisza-vidéki papság őket is bele kívánta vonni a vitába. Szikszóra terveztek egy széles körű zsinatot a kérdésben. Meghívólevelet fogalmaztak a gyűlésre, majd Károlyi Gáspár, Mohl Ferenc és a Kolozsvárról nemrég hazatért Szikszai Fabriczius Balázs aláírásával levélben keresték meg a lutheránus Schwendi Lázár kassai főkapitányt, a Habsburg-hatalom észak-magyarországi képviselőjét. Ebben engedélyt kértek a zsinatra, felkérték elnökének. Kérték még azt is, hogy kényszerítse Egri Lukácsot a zsinaton való megjelenésre, adjon menlevelet a szomszédos Partiumból érkező lelkészek számára, és intézkedjék a lutheránus atyfiak megjelenéséről. Küldöttség vitte a levelet Schwendihez, aki azonnal el is utasította a benne kérteteket. Az okok nyilvánvalóak lehetnek. A papság nem előzetes engedélyt kért, hanem kész tények elé akarta állítani a főkapitányt. A lutheránus felfogás a Szentháromság kérdésében nem, de más kérdésekben éles ellentétben állt a kálvinista nézetekkel. Végül pedig Schwendi a lutheránus egyház szempontjai szerint igyekezett megoldani a kérdést.

Történt azonban valami, ami döntővé vált Egri Lukács életében. Ezt Fröhlich Tamás is megerősíti, nevezetesen: Schwendi felfigyelt Egri Lukács eszméire és szereplésére. A főkapitány 1567 decemberében parancsot adhatott a letartóztatására, ami meg is történt. Blandrata már 1568. január 27-én írásban utal az eseményekre a lengyelekhez írott levelében. Az erdélyiek Méliusznak tulajdonítják az akciót, annak ellenére, hogy Károlyi Gáspár a Várad Disputa során (1569-ben) egyértelműen magának vindikálja Egri Lukács legyőzését.

Hűség a börtönben

Egri Lukács elfogatása könnyen ment. A Schwendi kapitány joghatósága alá tartozó Ungvárt maga a főkapitány erősítette meg, és látta el erős őrséggel. A foglyot Kassára szállították, és itt „ítélkezést” tartottak fölötte. A zsinat elnöke – valószínűleg Schwendi intenciói szerint – Fröhlich Tamás kassai elsőpap, tagjai pedig a felvidéki lutheránus és a felső-tiszai kálvinista prédikátorok közül kerültek ki. Színhelye a kassai lutheránus pap háza. Nyolc napig tartott a zsinat, amelynek során Egri Lukács huszonhét tézist terjesztett elő álláspontjának megismertetésére és igazolására. Ezekről a tézisekről Kathona Géza, jelens hittantörténész írja, hogy Gönc előterjesztéseihez képest tovább radikalizálódtak, teljes párhuzamosságban Dávid Ferenc teológiai felfogásával. Különösen sok vita nem lehetett, mert a Szentháromság-hívők – akik ugyancsak huszonhét pontban vázolták fel tanításukat – ellentételeket állítottak fel, de egyik pontban sem vitakoztak vagy érveltek a fogoly álláspontjával szemben. Feltételezhető, hogy a nyolc nap alatt inkább meggyőzni akartak, nem pedig vitázni. A tárgyalásmód is igazolja, hogy a vádlott elmarasztalása nem kétséges. A vita után a résztvevők aláírtak egy hitvallás-formulát a Szentháromságról, majd a zsinat feloszlott. A foglyot március 15-ig még Kassán tartották, később a Torna megyei Szádvár várába szállították. Rabságának feltételei elviselhetők voltak. Fűtött szobája volt, tisztességesen étkezhetett, könyveket kapott olvasásra, és papírt az írásra. A külső világgal való érintkezéstől azonban elzárták. Egri a fogságában is kitartott elvei mellett: követelte, hogy ügyében tartsanak zsinatot, amely előtt szabadon védheti álláspontját. Fröhlich Tamás jóvoltából fennmaradt egy verse, amely sok szempontból hasonló Dávid Ferenc egyik elégiájához. Erős ellenállása eredményeként 1572-ben átvitték Jászóvárra, katolikus őrizet alá. Itt a források szerint a Bibliát tanulmányozva, „megtért”, szabadon azonban nem bocsátották. 1574. elején beteg lett, és a jászóvári börtönben meghalt.

Missziójának hatása

Lukács pap sorsából érthető, hogy missziójának kevés eredménye maradhatott fenn, akár emlékekben is. Lelkész-követőjét csak egyet ismerünk név szerint, Csanádi Imrét. 1551-ben iratkozik be Wittenbergbe, majd szentelése után olaszliszkai, 1555-től abaújszántói lelkész. 1557-ben Erdődön, majd 1566-ban Kassán tűnik fel. 1567. január 30-án antirinitárius felfogásáért a városi tanács örökre kitiltja Kassáról. Egy ideig még a Felvidéken bújkál (1568-ban pl. Sáros vármegye foglalkozik a kitiltásával), de gyökeret nem tud ereszteni. Erdélybe megy, Kalotaszentkirályon lesz unitárius lelkész és esperes. Csanádi Imrén kívül még több lelkészről tesznek említést a források, de név nélkül. Ezeket is kényszerítették a Szentháromság elfogadásának aláírással történő megerősítésére.

Világi követői is voltak, akik közül 1570. június 14-én, tanúvallomásban bukkan fel például Kassai Orbán neve, aki „Egri Lukács prédikátor tanítását dicsérte... és az Imre pap tanítását is... igen dicsérte”. A nevek elenyésztek a századok viharai alatt, de kétségtelen, hogy nem volt eredménytelen Egri Lukács missziója. Feltételezhető az is, hogy Trombitás János, gazdag unitárius kereskedő, aki a dunakanyari és a dunántúli unitarizmus lelkes pártfogója volt, budai menekült lévén, a főváros eleste után Kassán nevelkedett, ebben a városban lett követőjévé az unitárius eszméknek.

Egri Lukács elhallgattatása után bezárultak az unitárius misszió kapui a királyi Magyarország felé.

Szász János

HITÜNKRŐL

IX. rész

A vallásgyakorlat kérdései – az imádkozás helye és ideje

„Imádkozni bárhol és bármikor lehet, de tudnunk kell, hogy a hely és az idő erősen kihat az imádkozás minőségére.” (Idézet az előző részből.)

Lakni is lehet a szabad ég alatt, dolgozni is a pihenés óráiban, de még a mozgásképtelen növények közül is annak van szerencséje, amelyik a neki legmegfelelőbb helyen és időben terem. A madár se mindenfelé röpköd, hanem csak ott, ahol fiókáinak élelmet talál. Nappali madár nem jár éjjel, éjjeli madár nem jár nappal az élelem után.

Különösen évenyos ez a vándormadár, melynek napra pontosan meghatározott életrendje helyhez és időhöz alkalmazkodik. Évmilliókkal korábbi költőhelyeikre pontosan visszatérnek, és délre költöznek a tél elől. Az embert se jellemzi a kiszámíthatatlanság. Ellenkezőleg: létfeltételeihez az ember is alkalmazkodik. Azokat sok-sok erőfeszítéssel teszi magának alkalmasabbá.

Az embernek testi létfeltételei mellett lelki létfeltételei is vannak. Ezek javításával, hozzájuk való alkalmazkodásukkal sokkal rosszabb a helyzetünk. Erősen elhanyagoltuk őket, mióta figyelmünket testiségünk köti le, mióta az a meggyőződésünk, hogy a lelkiekről nem szerezhünk pontos ismereteket, illetve fáradozásunk ezen a téren kevesebb eredménnyel jár.

Kevés vigasztalást nyújt ebben Pál apostol tanítása, aki szerint elég nekünk az Isten kegyelme (2.Kor.12.9.). Mi az elegendőnél is több eredményre vágyunk, különben elhanyagoljuk a vallásgyakorlatot. A vallásgyakorlat eredményességét pedig az mutatja meg, ami az elhanyagolásból következik. Az imádkozás esetében ez az arra alkalmas hely és idő megválasztásának elhanyagolásával kezdődött.

Az imádkozásra alkalmas hely és idő megválasztása ill. kiépítése több évezredes tapasztalat és munka eredménye volt. Az ilyen tapasztalatok megőrzésére az embernek ugyanolyan szükség van, mint bármely más fajnak az élővilágból. Az ilyen tapasztalatok elhagyása létünkben veszélyezteti a fajok bármelyikét, így az embert is. Lelki létezésünket, létezésünk értelmét adó minőségét veszélyezteti.

Létében veszélyezteti bármelyik vallásfelekezetet is. Hagyományos helyen és időn kívül nincs eredményes imádkozás, imádkozás nélkül nincsen vallás, unitárius vallás sincs. Mint bármely más vallás, az unitárius is az Istenhez fűződő evangéliumi kap-

csolat sajátos módozata. Az imádkozás sajátos módja is tehát. De a sajátosság nemcsak különbözőséget jelent a többitől. Meg nem is azért unitárius a mi imádkozásunk, mert más, hanem sokkal inkább azért, mert ugyanakkor a keresztyény imádkozásnak keressük egy eredményesebb, egy pontosabb istenismeretre vezető mód jobban megválasztott helyét és idejét. A jelenkor közismert kihívásai között vallásunkat csak a hagyományaihoz való ragaszkodás éltetheti. Ezek erősen evangéliumi gyökerezettségűek az imádkozásban is.

Mi Jézustól tanuljuk az imádkozás alkalmait is. Jézusnak maga a földi élet egyetlen szüntelen alkalom volt az imádkozásra, amit elkezdett a születés karácsonyán, és a keresztnagypéntekén fejezett be. Jézus útja Názárettől Jeruzsálemig az imádkozás helye felé vezető vándorút, ahogy költőhelyére tavasszal a madár visszatér.

Jézus a Mt. 6,5-ben megtanítja, hogy hol és hogyan nem lehet imádkozni, a 6,6-7-ben pedig azt tanítja meg, hogy hol és hogyan kell imádkoznunk. A templomba érve Jézus megbotránkozik azon, hogy a templomot kereskedésre és pénzváltásra is használják. A következményekkel sem törődve meg is tisztítja, mert Ezsaiás 56,7-ben, meg Jeremiás 7,11-ben „meg van írva”: Az én házamat imádság házának nevezik, ti pedig rablók barlangjává teszitek.” (Mt. 21.13.)

Jézus fontosnak tartja az asztali imádságot. Ilyennek szánta a Miatyánkot is. (Mt.6,9-13. és Lk.11,2-4.) Az úrvacsorát is asztali imádság mellett szerezte. (1.Kor,11,24-25.) Szenvedéseire erőért imádkozni Jézus az Olajfák hegyére vonul. (Mt.26,39.) Halála előtt a keresztn is imádkozik. Bocsánatért azoknak, akik megfeszítették, (Lk.23,34.) és hogy Isten kezébe tegye le a lelkét. (Lk. 23,44.)

Közülünk is bárkinek lehet egész élete egyetlen összefüggő, ünnepi alkalom az imádkozásra. Így is gondolja mindenki, aki tisztában van azzal, hogy honnan jön, és hová megy: kitől és kihez. Hogy erről meg ne feledkezzünk, imádkoznunk kell reggel, délben és este, imádkoznunk kell vasárnap és minden ünnepnapon, imádkoznunk minden arra méltó helyen és alkalommal, belső szobánktól kezdve az áldott templomig.

Nyitrai Levente

Vallás és emberi jogok Európában

Világszövetségünk, az IARF július 18–22 között tartotta konferenciáját a fenti címmel a **Kolozsvári Protestáns Teológián**. A résztvevők Angliából, Ausztriából, az Cseh köztársaságból, az Egyesült Államokból, Észak-Írországból, Franciaországból, Hollandiából, Magyarországról, Németországból, Oroszországból, Romániából és Svájcól érkeztek. Az ötnapos tanácskozás aktualitását a hely és az időpont kiválasztása még jobban kiemelte. A zsúfolt, ám mindvégig érdekfeszítő programokban az előadások, megbeszélések és vitacsoportok követték egymást. Ezekon megismerhettük a különböző országok jogi státusát az állam és egyház viszonylatában, valamint az emberi jogok helyzetét. Tapasztalatcserére bőven volt lehetőség, sőt kellett is, hiszen a résztvevők most személyesen találkoztak azzal a problémával, amit Amerikában alig, Európában is kevesen értenek; mit jelent ma Romániában kétszeres kisebbségben élni: magyarnak és unitáriusnak lenni.

Az előadásokból a teljesség igénye nélkül, az érdekesség kedvéért néhányat kiemelek: Az erdélyi unitáriusok küzdelme az emberi jogokért (dr. Erdő János), Emberi jogok Romániában (Tokai György RMDSZ képviselő, dr. Szabó Árpád), Az emberi jogok teológiai megalapozása (Prof. A. Gounelle, Rev. R. Traer), Vallás és béke világkonferencia (dr. G. Gebhart), Emberi jogok Magyarországon (Prof. H. Hartnell, dr. G.

Chryssides, Orbókné Szent-Iványi Ilona). A Magyarországról szóló előadásokba sajnos hiba csúszott, dr. George Chryssides „Új vallási mozgalmak Angliában és Magyarországon” című összehasonlítása pontatlan és téves volt. Orbókné Szent-Iványi Ilona saját előadása végén, melyet a magyarországi unitarizmus történetéről és jelenlegi helyzetéről tartott, korrigálta és kijavította az előtte szóló tárgyi tévedéseit.

A konferencia felemelő jelenete volt, amikor dr. André Gounelle professzor átadta a Montpellier-i Protestáns Teológiai Fakultás díszdoktori oklevelét dr. Szabó Árpád rektornak. A címet 1989-ben ítelték oda Franciaországban, de mivel akkor nem adtak kiutazási engedélyt, csak most került sor az átadásra.

A tanácskozás utolsó napján, 22-én a résztvevők két nyilatkozatot fogadtak el: egyet Európa vallási és emberi jogi helyzetéről, a másikat Romániára vonatkozóan. Lapunk a későbbiekben mindkettőt közölni fogja.

A konferenciáról az MTV és a Duna Tv készített műsort. A Duna TV július 29-én a Közép-európai Magazinban már levetítette, a másikat az MTV 2 augusztus 17-én, este 20 óra 25 perckor mutatja be.

B.F.

Hódmezővásárhely, két nemzedéssel ezelőtt

Hódmezővásárhely, Unitárius Elemi Iskola
1929–30. tanév

Az 1930. év tavaszán készült fénykép a vásárhelyi unitárius egyházközség akkor jellemző közösségét, az iskola tanulóit idézi, a gyerekek Tanító bácsijával, Tiszteletes nénijével és Tiszteletes bácsijával együtt. Bíró Lajos lelkész két évvel ezelőtt vette át az egyházközség vezetését a Budapestre távozó Barabás Istvántól. A kántortanítói tisztséget már 1906 óta Boros Áron töltötte be, aki Udvarhely megyei családból kezdő tanítóként, Székelykeresztúrról jött, hogy az akkor Budapest kivételével legnagyobb Királyhágón inneni gyülekezetet szolgálja. A hatosztályos, egytantermes iskola (a mai gyülekezeti terem), ahol minden osztálynak egy padosor jutott, s az egész létszám 30 körül mozgott, a városban a két háború közötti időszakban már korszerűtlennek számított. 1931-ben meg is szűnt, az ugyanilyen evangélikus iskolával egy időben. Amíg megvolt, gyermekeiket az értelmiségi unitárius családok is oda járaták. Boros tanító úr kiváló pedagógiai készségét bizonyítja, hogy a „korszerűtlen” előképzettség ellenére mindegyik gyerek, aki gimnáziumba ment, jeles tanulóként folytatta tanulmányait.

E sorok írója három osztályt járhatott az unitárius iskolában. A képen másodikos (elől fekszik, jobboldalt). Mikor a képet saját gyerekeimnek mutattam, elképedtek azon, hogy mezítlásos gyerekek is vannak. Jó időben a legtöbb gyerek mezítláb járt. Ha a szüleink a merevgörccs veszélyét rejtő sérülésektől nem féltettek volna bennünket, talán azok is mezítláb jártak volna, akiknek a cipő nem jelentett anyagi megterhelést.

A feltornyosuló gyerekkori emlékek közül azokat emelem ki, amelyek bennem, a nem erdélyi származású gyerekekben az Erdély iránti vonzalmat felkeltették. A legemlékezetesebb élmény talán a püspöki látogatás volt, ami természetesen Erdélyből jött látogatót jelentett. A templom előtt a tanulók sorfala mellett jött dr. Boros György püspök úr, többek között vitéz dr. Kozma György közjegyzőnek, az egyházközség akkori gondnokának a kíséretében (a két Kozma fiú szintén látható a képen: a harmadikos Gyurka a hátsó sorban balról a második, az első Bandi az ülő sorban balról a harmadik). Az előző gondnoknak, a majdnem száz évet élt téglagyáros Kovács Józsefnek, apám kisgyerekként még be tudott mutatni. Kovács József nem volt erdélyi származású (édesapja Heves megyéből költözött Vásárhelyre), oroszlanrésze volt abban, hogy Vásárhelyen a múlt század végén aránylag nagy és virágzó lett az unitárius gyülekezet.

Bíró tiszteletes úr egy abrudbányai kovács fia volt. Náluk etünk először kürtöskalácsot, és tőle hallottunk sokat az Erdélyi Érc-hegység romantikájáról, az aranybányászatról, a Tordai hasa-

dékről, hogy azután Jókainak e tájon játszó regényei (Egy az Isten, Szegény gazdagok, Erdély aranykora) még jobban felcsigázzák a gyermekkori érdeklődésemet. Évtizedeknek kellett eltelni, míg magam is eljutottam e csodálatos tájra. Nem lepett meg, hogy Jókai Mór fantáziáját is megragadta, amiről részletesen olvashattam Vita Zsigmond könyvében (Jókai Erdélyben, Kriterion, Bukarest, 1975). Annál elszomorítóbb volt, amikor Jókai leírásán felbuzdulva 1976-ban részt vettem a gajnai leányvásáron, hogy éppen Abrudbányán elhagyott-nak találtam az unitárius templomot.

Visszatérve az áldott emlékű tanítómra, Boros Áronra, nem hagyhatom említés nélkül nagyszerű énekvézéri tevékenységét sem. Egy alkalommal egy közismerten kiváló hangú református kántor énekét dícsértem, amire apám (Kozma Gyurka bácsinak Debrecenbe történő távozása után, 1938-tól az egyházközség gondnoka) megjegyezte: valóban nagyon szép, de hallottad volna Áron bácsit énekelni, amikor fiatal volt!

dr. Ormos Jenő, Szeged

Édesanyánk

1942-ben Édesapánk néhai Nagy Sándor az Unitárius Egyház kántora hazalátogatott szüleihez Kovásznára. Itt látott meg egy 18 éves fiatal leányt, Édesanyánkat. Megismerkedtek és sorsuk eldőlt. Két hét múlva jegyesek lettek. A leány abbahagyta a tanulást, elhagyta vallását (református) és pár hónap múlva megtartott esküvőjük után szülőföldjét, Erdélyt is. Férjét követte az ismeretlen nagyvárosba Budapestre, ahol addig nem is járt.

Közben Édesapánkat elvitték katonának. Édesanyánk egyedül maradt a nagy idegenben, mert minden és mindenki idegen volt. Ma is azt vallja, hogy 50 év alatt sem szokta meg a nagyvárost, itt csak lakik, de a haza otthon Kovásznán van. Mi gyerekek hárman sorra jöttünk a háború kellős közepén. Sok nehézséggel, nélkülözéssel küzdöttök, de a Jó Istenben bízva mindent átvészeltek. Minket becsületben, tisztességben felneveltek sok áldozat árán. Édesanyám hímzéssel pótolta Édesapánk kevés keresetét, mert az Egyház is szegény volt, nem tudott a szolgálatért fizetni. Szüleink mindig együtt szolgálták az Egyházat. Édesapánk az orgonajátékkal és hangjával, Édesanyánk a szeretetvendégségeken főzött, és azóta is 50 éve ezt teszi. Sajnos Édesapánk 14 éve meghalt, de Ő azóta is úgy érzi, hogy az Egyházhoz tartozik, presbiterként részt vesz az egyházi életben, s míg ereje engedi, rossz szívével és fájós lábbal is készen áll a segítségre.

Mi, gyermekek felnőttünk, saját családunk van, de Édesanyánk most is támaszunk, segítőnk, jóban – rosszban velünk van. Négy unokáját szeretettel nevelte, és irányította az Egyház felé is őket.

A nagy hite mindenben átsegítette s kérjük a Jó Istent ezután is segítse, és adjon jó egészséget, békességet, hogy még sokáig legyen közöttünk mindnyájunk öröme. 70-dik születésnapján sok boldogságot kívánunk szeretettel mindazok nevében, akik szeretik és tisztelik Őt.

Budapest, 1994. július

Egyházunk és lapunk nevében mi is sok szeretettel gratulálunk özv. Nagy Sándornénak, Cica néninek, aki augusztus 19-én tölti be 70. életévét. Kérjük a Jó Istent, adjon neki jó egészséget, hosszú életet, hogy szolgálhassa egyházát tovább, úgy, ahogy ötven éven át tette.

Az Egyházi Képviselő Tanács ülése

Második negyedévi rendes ülését főhatóságunk 1994. július 2-án tartotta. A kánikulai meleg ellenére határozatképes számban egybegyűlt testület mindenekelőtt elhunyt főgondnokunkra, Bartók Bélára emlékezett.

Napirenden első helyen a két éve egyházi titkári minőségben működő ifj. Bencze Márton áttekintő jelentése szerepelt.

A sokrétű feladatokat nagy buzgalommal ellátó titkár szemléltette a MUE gazdálkodásában, adminisztrációjában elért valós eredményeket. A jelentést a testület egyhangú elismeréssel nyílt színi tapssal fogadta és az év végén posztjáról távozni készülő titkár érdemeit jegyzőkönyvi dicséretben részesítette.

Az egyházi élet II. negyedévi eseményeit taglaló másik (elnökségi) beszámolót az EKT ugyancsak jóváhagyólag tudomásul vette. Ennek részletei lapunk hasábjain külön-külön is napvilágot láttak (Holocaust évfordulók, lendvai szereplés, erdélyi iskolahálózat támogatása, részvételünk Bethlen István temetésén stb.)

Fontos tárgysorozati pontként foglalkozott az EKT a főtanácsülés előkészítésével. A 6 éves ciklus leteltével ugyanis összes választás és egyházi törvényalkotás céljából Zsinati Főtanácsot kell tartani. Ennek időpontját a testület 1994. november 12-13. napjaiban határozta meg azzal, hogy a napirendi anyagok tervezetei már a következő EKT ülésre azaz várhatólag f.év szeptember végére összeállítandók.

Egyúttal az EKT Ütő Lajos tanácsos elnökségével jelölőbizottságot hozott létre, hogy a tájékoztató, a felmérő személyi munka kellő időben elkezdődhessen.

A beadványok, indítványok körében a EKT számos ügyet vizsgált meg, illetve döntött el. Így pénztámogatást szavazott meg a hódmezővásárhelyi templom javítására, a füzeggyarmati lelkészi hivatalban távbeszélőállomás létesítésére. Saját kérésére felmentette Orbókné Szent-Iványi Ilnát az Unitárius Élet főszerkesztői tisztéből, s 1994. VII. 1. hatállyal a lap főszerkesztői teendőik ellátására Bencze Franciskát választotta meg, egyidejűleg a szerkesztőbizottságot kibővítette Nyitrai Levente és Kászoni József lelkészekkel. Támogatta az EKT Szász János afia kérelmét, mely Kolozsvárott teológiai doktorátus megszerzésére irányul. Elfogadta az EKT dr. Nyiredy Szabolcs azon indítványát, hogy a MUE az ő összeállításában külön füzetekben is megjelentesse a 425 éves forduló kapcsán keletkezett írásokat. A Teológiai Intézet ügyét a testület több vonatkozásában is érintette: bizottságot jelölt ki az intézeti szabályzat kidolgozására (Szász, Mikó, Nyitrai); állásfoglalást kért szertartásrendi kérdésben (világi műsorszámok szerepeltetése templomi istentiszteleten vagy ünnepélyen); elfogadta az 1993/94-es tanévről szóló igazgatói jelentést. Utóbbival kapcsolatban megjegyzendő, hogy a Teológiai Intézet státusa, regisztrációja, reformja tárgyában – az összes előzmény szem előtt tartásával – sürgősen meg kell tenni a régóta kívánatos és szükséges lépéseket.

Végezetül a főhatóság – elnökségi előterjesztés alapján – az Egyház egzisztenciális létkérdéseivel foglalkozott a gazdasági távlatok tükrében. Úgy ítélte meg, hogy a MUE fennmaradása és gyarapodása forrásteremtő vállalkozás megindítását indokolja, amely (más egyházak gyakorlatához hasonlóan) erősítheti a működés anyagi bázisait és enyhítheti az állami támogatástól való passzív függőséget. Egyházi jogi személy számára egyébként a gazdasági társaságalapítás jogát törvény biztosítja (1990. évi IV. tv. 18.§.)

Az EKT elvi jóváhagyását adta a fent körvonalazott vállalkozás létrehozásához, a kft. törzstőke elkülönítéséhez, az alkalmas ügyvezető személy kiválasztásához, és a cégalapítás megkezdésére az Elnökséget felhatalmazta.

Dr. Lőrincz Ernő

Laborfalvi dr. BERDE ÁRON 1819–1892

Az Erdélyi Tudományos Füzetek 214. számaként jelent meg Kolozsvárt 1993-ban dr. Gaal György kolozsvári tanár, irodalomtörténész tollából egy 47 oldalas értékes tanulmány, melynek általános és egyházi vonatkozása méltóvá tette arra, hogy róla lapunkban is megemlékezzünk.

A tanulmány pontos címe: *Berde Áron útja a természettudományoktól a közgazdasáig*; ismerteti ennek az érdekes erdélyi unitárius embernek az életútját és a sokoldalú tevékenységét.

A falusi iskola, a székelykeresztúri gimnázium után került a kolozsvári unitárius kollégiumba, ahol megkapta azokat az indításokat, melyek életének jellegzetes szakaszait meghatározták.

A kolozsvári tanárok közül *Brassai Sámuel* gyakorolt jelentős hatást a szorgalmas, és a természettudományok iránt érdeklődő fiatalemberre.

Az út első szakaszán a jogi pálya irányította életét, és lett a külföldi tanulmányok után a kolozsvári unitárius kollégium tanára; itt az érdeklődése és az oktatása inkább a természettudományok felé irányította.

Berde tudósi rangját a *Légtüneménytan* c. könyve indította el, és juttatta végül az akadémiai tagsághoz.

Amikor Budapest és Kolozsvár egymást támogatva elhatározta Kolozsváron egyetem létesítését, a figyelem azonnal *Berde* felé irányult.

Az 1872-ben megalapított és megnyitott kolozsvári egyetemnek első rektora dr. *Berde Áron* lett, s e tisztséget professzor korában is többször viselte.

Időközben az unitárius egyház is egyre jobban figyelt Berde-re, és amikor 1876-ban püspökválasztásra került sor, a püspökké választott *Ferencz József* mellé dr. *Berde Áront* választották főgondnokká, aki e tiszteletet haláláig viselte. Közben a Dávid Ferenc Egyetem alapításában is részt vett, és az Unitárius Közlöny elindítását is elősegítette.

1892-ben bekövetkezett halálakor *Boros György* így kiáltott fel: „Vajh támad-e férfi sorainkból, ki meg tudja futni egy hosszú pályát, s arról annyi előnyt árasszon egyházára, mint *Berde Áron* tevél!”

Gaal György tanulmánykötete mindezekről részletesen szól. *Berde Áron* megjelent műveiből 40 munkát sorol fel; megemlíti, hogy ezek nem tartalmazzák a *Természetbarát* c. lapban megjelent írásait, mert itt csak tanulmányát jegyezte nevével, és az aláírás nélküliek egy részét tudta a szerző *Berde* munkáiként besorolni.

A Kolozsvár közelében levő Szucság községben gondozott birtoka, s egyben e falu történetének összeállítása is a nevéhez fűződik.

Berde Áront a nemzetgazdaságtan és a pénzügytan jeles tanáráként tartották nyilván az egyetem tíz éves fennállása alkalmából rendezett megemlékezéskor.

Köszönjük *Gaal György* tanulmányának az alaposan összegyűjtött adatait, s ezeknek rövid összefoglalása dicséri egyben a krónikás munkáját.

Dr. Ferencz József

Dr. Ferencz József, egyházunk köztiszteletben álló nyugalmazott püspöke augusztus 30-án tölti be életének 86. esztendejét. Nyugalomba vonulása után is szolgálataival, tanácsaival segítette és segíti most is egyházunkat és lapunkat, amelynek hosszú időn keresztül volt főszerkesztője. Egyházunk és lapunk nevében is Isten áldását kérjük életére, jó egészséget, hosszú életet kívánunk, hogy tovább segíthessen bölcs tapasztalataival minket.

EGYHÁZKÖZSÉGEINK

Beregi szórvány

Balázs Ferenc-díjasok

A beregi unitárius szórvány szellemi ébredése 1988-ra tehető. Óriási küldetéstudat hatott át akkor bennünket: szolidarizálni atyáinkfiával és felmutatni az emberi értéket. Példaképpül nagy szellemi elődünket, Balázs Ferenc mészki unitárius lelkészt és kultúrmisszionáriust választottuk.

Mindezt nem elszigetelten tettük, hanem igyekeztünk beilleszkedni a helyi kulturális munkába is. A beregi Ünnepi Hetek keretében Tiszaszalkán keltettük életre a Balázs Ferenc-alapítványt. Itt létesült a Balázs Ferenc Beregi Népművészek Tájháza, amelynek előszobájában a névadó tiszteletére egy kis kiállítás látható.

Itt adtuk ki 1988-ban az első Balázs Ferenc-díjat (egy alkalomra készült Balázs Ferenc-üvegplakettet oklevél kíséretében, pénz- és könyvjutalmat) **Néző László** atyáinkfiának.

Akkor osztottuk ki először az alapítvány ifjúsági díját a „Váci Mihály” megyei szavalóverseny első három helyezettejének.

A második díjasunk **Ószabó István** debreceni unitárius költőnk, aki addigi költői munkásságáért 1991-ben a Debrecenben megrendezett költészetnap ünnepségünkön vehette át a Balázs Ferenc-díjat a szokásos üvegplakett, oklevél és tízezer forint kíséretében.

A harmadik díjkiosztó ünnepségre 1994-ben a Beregi Ünnepi Hetek keretében került sor, ahol **Csizmadia Attila** grafikusművész atyáinkfia, a szabadelvű protestáns körünk aktív tagja ez év márciusában vehette át a Balázs Ferenc-díjat Vásárosnaményban.

Ezen ünnepségsorozat keretében idén harmadik alkalommal osztottuk ki az alapítvány ifjúsági díjait a Váci Mihály megyei szavalóverseny első három helyezettejének (egy díj Barabásba, egy Vásárosnaményba, egy pedig Beregszászba jutott). Bízunk benne, hogy a díj, a névadót méltató oklevél kíséretében öregbíti szellemi elődünk hírnevét.

Mi így tartjuk be példaképünk intelmét: „Csodavárók helyett legyünk Istenországunk munkásai”.

Szalóczy Béla

Csizmadia Attila grafikusművész fia átveszi Vásárosnaményban a Balázs Ferenc díjat

Füzesgyarmat

Húsvéti ünnepünk után egy testvérünk koporsója mellett kellett szertartást végeznünk. Tragikus körülmények között adta vissza lelkét teremtőjének **Hegedűs Ferenc** 51 esztendő után. Még nincs egy esztendeje, hogy eltemettük édesanyját, akivel együtt lakott, s akinek szeretetét élvezte az élet nehéz, kegyetlen keresztthordozásában. A temetésén 1994. április 16-án, szombaton délelőtt számos rokon, hozzátartozó jelent meg, őszinte részvétet nyilvánítva. Isten adjon csendes pihenést!

Húsvét után kis közösségünk gyönyörű szép alkalma volt egy keresztelési ünnep. Április 17-én, vasárnap a 11 órakor kezdődő istentisztelet keretében indítottuk el a krisztusi keresztényi élet útján **ifj. Bökfő János** és neje második gyermekét. Az elsőszülött fiú, **Ádám** után a megérkezett leányka **Réka** nevet kapott a keresztelésben. Tartsa meg az Isten a szép kis családot, adjon a szülőknek erőt, egészséget, hogy nevelhessék gyerekeiket testben és lélekben, Isten és emberek való kedvességben, anyaszentegyházunk örömeire. Id. Bökfő János és neje, presbiterünk harmadik unokája már, akiket a mi kis közösségünk tagjaivá kereszteltünk.

Április végén megtartottuk esedékes teadélutánunkat. A gyermekistentiszteletet **Balácsi Alpár Lehel** tartotta. Utána egy hitelesítő felolvasást hallgattunk meg. Végezetül az imateremben elfogyasztottuk az agapét, amit kedves nőtestvéreink áldozatos szeretete teremtett elő. Köszönjük!

Az Anyák napját ebben az esztendőben május 15-én tartottuk meg. Az ünnepély lelkesebbé tételéhez elhoztuk a Darvasi Általános Iskola gyermekkórusát, amelyik csodálatos szép anyák napi énekeket adott elő. Elhangzott sok-sok szép, szívből jövő, hálát, köszönetet kifejező, tolmácsoló költemény is.

Pünkösdi ünnepét 10 nappal Áldozócsütörtök előzi meg. Itt még nincs hagyománya, illetve még nem tért vissza ez az elfelejtett ünnep, megemlékezés, talán, mert hétköznapra esik. Mi évek óta megünnepeljük.

Pünkösdnek áldott ünnepén, május 22-én, vasárnap 11 órakor megterítettük ünnepi istentisztelet keretében az Úrnak asztalát. Erre az alkalomra a kellékeket **Makai Lajos** testvérünk és neje adományozta. Makai Lajos testvérünk nehéz, nagy műtéten esett át a tél folyamán, és most úgy érezte, hogy gondviselő Istenünk iránti háláját ily módon is meg kell mutatnia. Kérjük a mindenható Istent, adjon felépülést és érezze jól magát közöttünk, vállalt vallásos hitközösségében élettársával együtt!

Lapunk megjelenésével kapcsolatban el kell mondanunk azt, hogy bár két havonta jelentetjük meg, mindig tiszteletben tartjuk keresztényi életünk fontos állomásait és ünnepeit. Mivel ezeknek az ünnepeknek az elmúltával valójában véget ér a keresztény ünnepek féltéve, így a következő számunk a nyár közepén fog megjelenni.

(Részletek a füzesgyarmati Unitárius Kereszténység c. kiadványból)

ÉLETÉBŐL

Dávid Ferenc Egylet

Ez év július hó 10-én tartott közgyűlést a pestszentlőrinci templomban a délelőtti istentiszteletet követően a budapesti **Dávid Ferenc Egylet**. Az elhunyt **Török Tamás** helyett elnök lett **Dr. Dalibor Mariann** tanárnő, a lemondott **Dr. Jakab Jenő** főtitkár helyett **Kászoni József** budapesti lelkész. Újra választották alelnöknek **Gálffy Gábort** és **Orbókné Szent-Iványi Ilonát**. Titkár maradt **Dr. Kádár Ildikó** és **Muszka Ibolya**, pénztáros **Gellértné Bencze Jolán**.

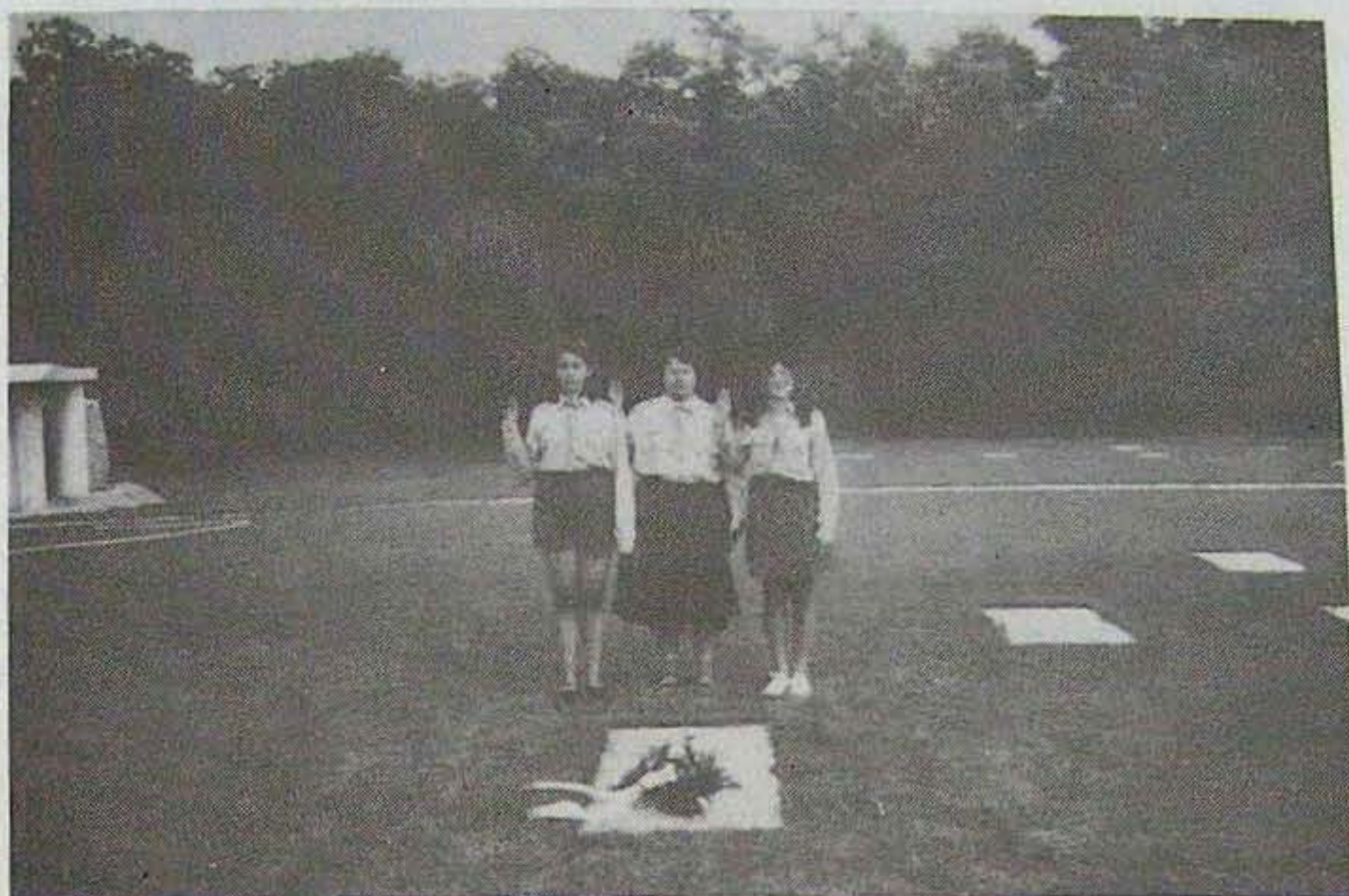
Ellenőrző bizottsági tagok: **Schmidt Jánosné**, **Kádár Károly** és **dr. Beke Ildikó**.

A Dávid Ferenc Egylet évi tagdíját 240 Ft-ban állapította meg a közgyűlés.

A közgyűlésen jelen volt és felszólalt **Bencze Márton** püspök-helyettes, egyházi elnök és **Dr. Lőrincz Ernő** főgondnok-helyettes. Részt vett a közgyűlésen **Jánossy Pál** afia az USA-ból.

Konfirmáció Hódmezővásárhelyen

Örömteli esemény résztvevői lehetünk július 10-én Hódmezővásárhelyen. Több mint két évtized után öt fiatal tett hitéről tanubizonyosságot konfirmációval. A zsúfolásig megtelt templomban nemcsak a rokonság, hanem az érdeklődők is nagy számban voltak jelen. A felemelő eseményen a szószéki szolgálatot **Kiss Zoltán** nyugalmazott kövendi lelkész végezte, ágendázott **Kiss Mihály** helybéli lelkész. Az öt ifjú **Arany Ágnes**, **Kiss Ákos**, **Kiss Gergely**, **Tóth Balázs Zoltán**, **Tóth Ágnes Hajnalka**. Példás felkészülését és hitbeli elkötelezettségét a helyi TV is megörökítette, és szeptember hó folyamán egy 50 perces filmen mutatja be a felemelő eseményt. A budapesti egyházi központ részéről **Kászoni József** lelkész köszöntöte a konfirmáltakat.

A 345. sz. János Zsigmond cserkészcsapat kegyelettétele az 56-os forradalom mártírjainak újratemetési évfordulóján Gimes Miklós unitárius testvérünk sírjánál.

Video-szemlén a beregi passió

A *Kelet-Magyarországi Szabadelvű Protestáns Kör* második éve mutatta be Vásárosnaményben **Csányi Ottó** karnagy vezényletével a kolozsvári unitárius Passiót. Az idei előadásról videofelvétel is készült a fehérgyarmati városi televízió jóvoltából.

A vásárosnaményi passióelőadásról készült műsort bemutatják a Fehérgyarmaton megrendezett szatmár-beregi televíziós fesztiválon (június 28-július 2-ig).

A rendezvény célja felhívni a figyelmet a korábban elmaradott térségben lévő lehetőségekre, utat keresve a kibontakozáshoz. Kedvező lehetőséget kínál Ukrajna, Szlovákia és Románia közelsége, amelynek középpontjában fekszik Fehérgyarmat. Így a fesztiválra a hazai televíziósok kívül a szomszédos országok magyar nyelvű televíziós stábjaikat is meghívták.

A videofilmen a közös munkáról nyilatkozik **Felhős Szabolcs** a kör titkára és **Csányi Ottó** karnagy.

Díszdoktori kitüntetések unitáriusoknak

Dr. Gellérd Judit és férje **dr. George M. Williams** egyszerre vették át 1994. Pünkösdjén a **Berkeley Starr King Unitárius Teológiai Intézet** legmagasabb kitüntetését: a **Litterarum Humanorum Doctor** címet. **Dr. George Williams** a világ nagy vallásai közötti hídverésért, **dr. Gellérd Judit** a Testvéregyház mozgalom megalapításáért, édesapja munkásságának folytatásáért kapta a megtisztelő címet.

Dr. Szabó Árpád 1994. június 5-én a **Meadville Lombard Teológiai Főiskolán** (Chicago) a legmagasabb: **Honoris Causa Teológiai doktor** címet kapta teológiai munkássága elismeréseként.

Mindhárom újonnan kitüntetett díszdoktornak teljes szívünkben gratulálunk, és kérjük Istent, hogy áldásos tevékenységüket egyházunkért sokáig folytathatni tudják.

HÍREK

Negyvennyolc év után június 17-én helyezték végső nyughelyére gróf **Bethlen István** egykori miniszterelnök hamvait a Kerepesi úti temetőben. A hamvak oroszországi felkutatásában és hazahozatalában jelentős szerepet vállalt egyházunk tagja **dr. Nanovfszky György** moszkvai nagykövet. Az újratemetési szertartáson, az állami-, a történelmi egyházak vezetői, és a Bethlen-család tagjai búcsúztatták néhai miniszterelnökünket. Egyházunkat **Bencze Márton** püspökhelyettes képviselte.

*

A *Budapesti Ismeretterjesztő Társulat* június 18-án sajtókonferencián ismertette CLARITAS (Dokumentációs és információs központ a társadalomellenes kultúrákkal szembeni védelemért) c. programjának elindítását Magyarországon. Az alapanyagot a több mint 2 millió tagot, túlnyomórészt pedagógusokat tömörítő *Francia Tanügyi és Felnőttoktatási Szövetség* bocsájtotta a Társulat rendelkezésére. Az egyelőre ezer példányban kiadott, kilenc ún. kultuszt ismertető füzet előszavát **Alain Vivien** volt francia szenátor írta, és **Németh Géza** református lelkész egészítette ki saját gyűjtésével. A programot a *Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány* támogatja, célja a felvilágosítás és megelőzés a dokumentációs központ segítségével.

*

A *Balaton Fesztivál* keretén belül „Vallási műsorok a tévében” címmel rendeztek konferenciát június 22-én Keszthelyen. A tanácskozás védnöke **Várszegi Asztrik** pannonhalmi főapát, a Magyar Római Katolikus Püspöki Kar médiafelelőse volt. A történelmi egyházak és az MTV között a megállapodás 1990-ben jött létre a műsorok elosztását illetően. Az idén 7400 perces (1990-ben 3400 perc volt) műsoridő egyharmada a katolikus, egyharmada a protestáns és zsidó felekezeti, egyharmada pedig más vallási műsor. A tanácskozáson egyházunkat **Ifj. Bencze Márton** egyházi titkár képviselte.

Esketések

Polgári házasságkötés után templomunkban megjelentek és egyházi áldásban részesültek.

június 19-én

Szőcs Imre és Linkó Lenke

július 2-án

Bogár Sándor és Benedek Edit

július 9-én

Inczeffy László és Ivicsics Katalin dr.

július 9-én

Szombathelyi Gyula és Fekete Tünde

Isten áldása legyen az ifjú párok életén

Unitárius műsorok

Augusztus 17. szerda
MTV 2 20.25

IARF unitárius konferencia
Kolozsváron

Augusztus 26. péntek
Kossuth rádió 13.30

„Egy az Isten” unitárius félóra

Szeptember 3., 10., 17., 24.
szombatonként
MTV 18.15

„Jó reggelt adj, Istenem!”
unitárius gyermekműsor

HALOTTAINK

Schöder Zoltánné
sz. **Fürst Erzsébet** 79 éves

Kató Ferencné
sz. **Tarcsafalvi Róza** 96 éves

Dr. Bodor János 67 éves
Sófalvi Gyula 86 éves

Sági Istvánné
sz. **Mári Ibolya** 51 éves

Fekete Józsefné
sz. **Parditka Erzsébet** 62 éves

Sófalvi Ferenc 80 éves

Isten adjon csendes pihenést eltávozott testvéreinknek az anyaföld ölében, lelküknek örök üdvösséget, a hátramaradott gyászolóknak pedig vigasztalást.

1994. július 13-án du. 5 órától a pannonhalmi temető kápolnájából utolsó útjára kísértük és eltemettük **Dr. Vékás Lajosné sz. Dekáni Zsófia** testvérünket, aki életének 80. évében adta vissza nemes lelkét Teremtőjének.

Istenben megboldogult testvérünk és családja, 1944-ben érkeztek, a háború elől menekülve, és telepedtek le Pannonhalmán, három addig már megszületett gyermekükkel, akiket a földi nyilvántartás anyakönyvébe így jegyezték be: Lajos, Gusztáv, Zsófia, negyedik gyermekük Katalin már itt született meg.

A pannonhalmi falustársak és Pákozd község református híveinek nagy számú közössége volt jelen Zsófia asszony temetésén.

Gyászoló gyermekei, tíz felnőtt unokája és a gyászoló gyülekezet előtt méltatta az önfeláldozó édesanya tartalmas életét, kérte Isten vigasztaló áldását, szeretetét minden jelenlevő életére Kászoni József lelkész.

APRÓHIRDETÉS

Eladó a Vác közeli Kosd község erdős környezetében 2306 nm tehermentes belterületi üdülőtelek.

Panoráma olcsó áron! – Tel.: 1-870-594 Budapest

Laptulajdonos:
Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős kiadó:
Bencze Márton
egyházi elnök

Főszerkesztő:
Bencze Franciska

Szerkesztőbizottság:
Gálffy Gábor, Kászoni József,
Muszka Ibolya, Nyitrai Levente

Szerkesztőségi titkár:
Sándor Gy. Mátyás

SZERKESZTŐSÉG CÍME:
V., Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055.
Telefon/fax: 111-2801
Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.
Előfizethető:
egyházi központunkban, a lelkészi irodákban,
vagy egyházi csekkben, Unitárius Élet jellegével.
Évi előfizetési díj: 360,- Ft.
Egyes szám ára 30,- Ft.
Megjelenik havonta.
Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.

Index: 25 842

Készült a **Cerberus Kft.** gondozásában
(Budapest V., Kálmán Imre u. 23.
Tel.: 132-3511)

Felelős vezető: Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1272